

MALLIVASTAUS TEHTÄVÄ 5

Toomas Kotkas: Suomi ja Euroopan unionin sosiaalioikeudellinen sääntely, s. 49-52.

Kaikissa pisteytetyissä kohdissa on edellytetty mallivastauksen sisältöä vastaava vastaus. Jos vastaus on epäselvä, tulkinnanvarainen tai joltain osin puutteellinen, menetti vastaaja koko pisteen. Kaikissa pisteytetyissä kohdissa on pisteen saamiseksi edellytetty useamman asian mainitsemista oikein. Lisäksi esseetehtävässä arvosteluun on voinut vaikuttaa vastauksen kokonaisuus, selkeys ja sisäiset ristiriidat.

1. Pääsääntönä on, että työttömäksi jäänyt on oikeutettu hakemaan työttömyysetuutta siitä jäsenvaltiosta, jossa hän on viimeksi työskennellyt. Viimeisen työskentelyjäsenvaltion sosiaaliturvalaitos maksaa työttömyysetuuden ja vastaa sen kustannuksista. (1 p.)
2. Edellytyksenä on, että etuutta hakeva henkilö on täyttänyt työskentelyjäsenvaltion lainsäädännössä työttömyysetuuden saamiselle asetetut vakuutus-, työskentely- tai itsenäisen ammatinharjoittamisen kaudet. (1 p.)
3. Toisessa jäsenvaltiossa aiemmin täyttyneet kaudet tulee ottaa työskentelyjäsenvaltion kausien täyttymistä arvioitaessa huomioon, jos näitä kausia pidettäisiin myös viimeisen työskentelyjäsenvaltion lainsäädännön perusteella täyttyneinä kausina. (1 p.)
4. Ensimmäisen poikkeuksen mukaan kokonaan työttömiksi jääneet rajatyöntekijät hakevat työttömyysetuutta asuinjäsenvaltiosta, joka myös vastaa kustannuksista. (1 p.)
5. Tällöin etuuskien määrää laskettaessa on otettava huomioon viimeisen työskentelyjäsenvaltion palkka- ja ammattitulot. (1 p.)
6. Työskentelyjäsenvaltio korvaa tällaisen rajatyöntekijän työttömyysetuuden kustannukset asuinjäsenvaltiolle täysimääräisesti kolmelta ensimmäiseltä työttömyyden kuukaudelta. (1p.)
7. Aikaa pidennetään viiteen kuukauteen, jos työttömäksi jäänyt rajatyöntekijä on työttömyyttä edeltäneen 24 kk aikana täyttänyt etuuteen oikeuttavia kausia yhteensä vähintään 12 kk edestä. (1p.)
8. Toinen poikkeus koskee henkilöitä, jotka työskentelevät muussa kuin asuinjäsenvaltiossa, mutta jotka eivät kuitenkaan ole rajatyöntekijöitä. Jos tällainen henkilö palaa työttömäksi jäätyään asuinjäsenvaltioon, hänen tulee hakea työttömyysetuutta sieltä. (1 p.)
9. Hänelle maksetaan työttömyysetuutta kolmen ensimmäisen kuukauden ajalta työskentelyvaltiosta ja vasta tämän jälkeen asuinjäsenvaltio alkaa maksaa etuutta. (1 p.)
10. Muilla toisessa jäsenvaltiossa työskentelevillä kuin rajatyöntekijöillä on kuitenkin valintaoikeus. He voivat olla palaamatta asuinjäsenvaltioon ja jäädä työskentelyjäsenvaltioon työnhakuun ja heille maksetaan työttömyysetuutta sieltä. (1p.)

MALLIVASTAUS TEHTÄVÄ 6

a) Kiinteistökauppa on tehtävä kirjallisesti tai sähköisesti erityisen sähköisen kaupankäyntijärjestelmän välityksellä (1 piste). Jos osapuolet tekevät kaupan kirjallisesti, A:n ja B:n (tai heidän asiamiestensä) on allekirjoitettava kauppakirja (1 piste). Lisäksi kaupanvahvistajan on vahvistettava kauppa (1 piste). Velvoiteoikeuden perusteet s. 26–27.

b) Sopimus syntyy tarjoukseen annetun myöntävän vastauksen perusteella, kunhan vastaus on sekä oikea-aikainen että sisällöltään tarjousta vastaava / tarjous hyväksytään tarjouksen ollessa voimassa (1 piste). A oli tehnyt B:lle tarjouksen kirjeitse ilman nimenomaista määräystä voimassaoloajasta, jolloin noudatettavaksi tulee sääntö, jonka mukaan kirjeitse tehty tarjous on voimassa kohtuullisen ajan (1 piste). Koska kohtuullinen aika ei selvästikään ollut päättynyt (postinkulku ja sen jälkeen kulunut aika huomioon ottaen), osapuolten välille syntyi sopimus, kun B hyväksyi tarjouksen osapuolten välisen puhelun aikana (1 piste). Velvoiteoikeuden perusteet s. 24.

Tarjouksen peruuttaminen on mahdollista yleensä vain, jos peruutus saapuu tarjouksen saajalle ennen kuin tämä on tutustunut tarjoukseen. Esimerkiksi tarjouksen lukeminen (B oli lukenut kirjeen) saa aikaan peruuttamattomuuden. 1 piste. Velvoiteoikeuden perusteet s. 23.

Peruuttamiskieltoon on kaksi poikkeusta. Jos tarjouksen tekijä on lisännyt tarjoukseen peruuttamisoikeutta koskevia ehtoja, ehdot määräävät tarjouksen peruutettavuuden. Toinen poikkeus on ns. re integra -sääntö: peruuttaminen käy ”erityisten asianhaarojen” vallitessa päinsä vielä selonoton jälkeenkin. 1 piste. Velvoiteoikeuden perusteet s. 23–24.

Tapausselesteesta käy ilmi, ettei A ollut ottanut tarjoukseensa peruuttamisehtoja, mutta re integra – poikkeuksen soveltuvuus jää avoimeksi. Tämäkään ei voinut edes periaatteessa oikeuttaa A:ta tarjouksen peruuttamiseen. Tarjouksen peruuttaminen ei nimittäin missään tapauksessa ole mahdollista sen jälkeen, kun tarjouksen saaja on hyväksynyt tarjouksen sopimuksen synnyttävien vaikutuksien. 1 piste; olennaista puuttuva oikeus ja yleisen tason sääntö. Velvoiteoikeuden perusteet s. 23.

c) Vaikka A oli (määräajassa) ilmoittanut hyväksyvänsä tarjouksen, kyse oli tehdyn lisäyksen/muutoksen vuoksi sellaisesta epäpuhtaasta vastauksesta, joka ei saanut aikaan sopimuksen syntymistä. A:n antama epäpuhdas hyväksyvä vastaus katsotaan uudeksi, A:n tekemäksi tarjoukseksi. 1 piste. Velvoiteoikeuden perusteet s. 24–25.

Muutamia yleisiä huomioita arvostelusta:

Puolikkaita pisteitä ei myönnetty.

Vastausten arvostelu perustuu kokonaisarvosteluun. Arvostelussa on muun ohella kiinnitetty huomiota vastauksen jäsentelyyn, loogisuuteen ja kokonaisuuteen.

Arvosteluperusteluissa on selostettu asioita osittain laajemmin ja yksityiskohtaisemmin kuin pisteiden saamiseen on vaadittu. Pistehyvitykset on eri kohtien osalta annettu myös lyhyemmistä vastauksista edellyttäen, että ne ovat sisältäneet tehtävän kannalta olennaiset asiat. Vaadittu tarkkuustaso ei ole ollut kaikin kohdin täysin sama. Näin esimerkiksi b) kohdan ensimmäisestä sopimuksen syntymisestä koskevasta kohdasta oli helpompi saada piste kuin kolmannesta kohdasta.

Vastauksissa oli muutamia tyypillisiä pistemenetykseen johtaneita virheitä/puutteita. Seuraavassa on informatiivisista syistä lueteltu yleisimpiä ilman pyrkimystä tyhjentävän luettelon esittämiseen:

– a) kohdassa unohtui monelta, että kiinteistönkaupan voi tehdä myös sähköisesti. Tällöin ei voinut saada pistettä a) kohdan ensimmäisestä alakohdasta.

– a) kohdassa puhuttiin kaupan vahvistamisesta vain passiivimuodossa tai nimitettiin kaupan vahvistavaa tahoa esimerkiksi viranomaiseksi, kaupanvälittäjäksi, todistajaksi tai sopimuskenvahvistajaksi. Pisteen saaminen edellytti termin ”kaupanvahvistaja” käyttämistä, joskin asiayhteydestä riippuen saatettiin hyväksyä myös sanan erikseen kirjoittaminen. Myös ilmaisua ”kauppakirjanvahvistaja” pidettiin riittävänä, mutta tämä olikin ainoa poikkeus. Pistettä a) kohdan viimeisestä alakohdasta ei saanut myöskään siinä tapauksessa, että yhden kaupanvahvistajan ei katsottu riittävän vaan vahvistusta vaadittiin kahdelta (tai useammalta) kaupanvahvistajalta.

– b) kohdan sopimuksen syntymistä koskevassa osiossa ei otettu lainkaan huomioon hyväksynnän oikea-aikaisuutta, jolloin osiosta, yhteensä kolme pistettä, ei voinut saada pisteitä. Yleinen pistemenetyksen syy oli myös, että vaikka vaatimus kohtuullisessa ajassa annetusta hyväksynnästä oli todettu yleisellä tasolla, perusteltaessa sopimuksen syntymistä A:n ja B:n välille ei oikea-aikaisuutta nostettu esille siten kuin tehtävänannon ja b) kohdan kolmannen arvosteluperusteen nojalla voitiin edellyttää.

– b) kohdassa mainittiin vain toinen peruuttamiskieltoa koskevista poikkeuksista, jolloin pistettä b) kohdan viidennestä alakohdasta ei voinut saada.

– b) kohdassa vastauksesta ei käynyt arvosteluperusteeseen/pääsykoekirjaan kohtuudella rinnastuvalla tarkkuudella ilmi yleisellä tasolla, että poikkeukset peruuttamiskiellosta eivät oikeuta tarjouksen peruuttamiseen sen jälkeen, kun tarjous on hyväksytty. Pisteeseen viimeisestä alakohdasta ei tässä suhteessa riittänyt huomautus siitä, että hyväksyttyä tarjousta ei voi peruuttaa. Melko monet tämän lausuman esittäneet vastaajat selvästi olettivat poikkeussääntöjen pätevän vielä sopimuksen syntymisen jälkeen, mikä osaltaan ilmentää lisämääreen ”ei missään tapauksessa” tärkeyttä.

– c) kohdassa oli kuvailtu oikeustoimilain sääntelyä vain yleisesti ilman sen tapaukseen soveltamista. Pistettä ei tällöin saanut, vaikka sääntelyä olisi sinänsä kuvattu kattavasti ja täysin virheettömästi. Piste jäi saamatta myös siinä tapauksessa, että vastauksessa ei kiinnitetty huomiota siihen, että epäpuhdas hyväksyvä vastaus katsotaan uudeksi tarjoukseksi.

MALLIVASTAUS TEHTÄVÄ 7

1. Anu Neilikan Whiner-kirjoituksessa on kyse uhkaavasta ja väkivaltaan yllyttävästä vihapuheesta. (1 p.)
2. Väkivaltaan yllyttävän ja uhkaavan vihapuheen rangaistavuuden legitimeettiä voidaan tarkastella oikeuksien väärinkäytön kieltona. (1 p.)
3. Oikeuksien väärinkäytön kiellon mukaan ihmisoikeussopimuksissa turvatut oikeudet eivät anna oikeutta ryhtyä sellaiseen toimintaan tai tehdä sellaista tekoa, jonka tarkoituksena on tehdä tyhjäksi jokin tunnustettu oikeus. (1 p.)
4. Sananvapauden sivuuttamiseen oikeuksien väärinkäytön kiellon perusteella on lähtökohtaisesti suhtauduttava pidättyväisesti. (1 p.)
5. EIT:n ratkaisukäytännöstä voidaan tehdä se johtopäätös, että oikeuksien väärinkäytön kieltö mahdollistaa puuttumisen vihapuheeseen, jos vihaan yllyttäminen on riittävän vakavaa. (1 p.)
6. Mainittu ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisu Norwood v. Yhdistynyt kuningaskunta. (1 p.)
7. Ratkaisussaan KKO 2012:58 korkein oikeus linjasi, että vihapuheen kaltaiset lausumat eivät nauti sananvapauden suojaa. (1 p.)
8. Anu Neilikka voidaan tuomita kiihottamisesta kansanryhmää vastaan (RL 11:10). (1 p.)

Arvosteluperusteiden kohdat 8–10 muodostavat kokonaisuuden. Jos vastauksesta ei mainita, että Anu Neilikka voidaan tuomita kiihottamisesta kansanryhmää vastaan tai että Anu Neilikka syyllistyy kiihottamiseen kansanryhmää vastaan, ei kohdista 9–10 ole annettu pistettä.

9. Neilikka on asettanut yleisön saataville viestin, jossa hän uhkaa latungi-yhteisöä etnisen alkuperän perusteella. (1 p.)

Arvosteluperusteen kohdasta 9 ei ole automaattisesti annettu pistettä, jos vastaukseen on vain kirjoitettu auki RL 11:10:n tunnusmerkistö. Pisteiden saaminen on edellyttänyt, että pääsykokelas on myös osannut soveltaa tunnusmerkistöä Neilikan menettelyyn.

10. Neilikan nimenomaisena päämääränään on ollut edistää latungeihin kohdistuvaa vihaa. (1 p.)

MALLIVASTAUS TEHTÄVÄ 8

a. Tapauksessa on kyse yleisestä tuottamusvastuusta ja siihen sovelletaan vahingonkorvauslakia. 1 p.

Tuottamuksellisen toiminnan on oltava tahallista tai huolimattonta. Jälkimmäinen voi tulla sovellettavaksi tapaukseen. A:n voidaan katsoa vastaavan siitä, että kaupassa asioimista varten tarkoitettusta piha-alueesta ja parkkipaikasta pidetään huolta siten, ettei turvallisuus vaarannu. 1 p.

A ei ole pyrkinyt ehkäisemään alueiden liukkaita esimerkiksi hiekoittaen. Vahingon (loukkaantuminen ja housujen rikkoutuminen) voidaan katsoa siten olevan syy-yhteydessä vastuuperusteena olevaan toimintaan (piha-alueen hiekoittamatta jättäminen). 1 p.

Vahinkoa ei voida pitää ennalta-arvaamattomana, sillä yleisen elämäkokemuksen perusteella voidaan katsoa, että liukkaalla pihalla kaatuminen voi johtaa erilaisiin vammoihin ja vaatteiden rikkoutumiseen. 1 p.

Ruumiinvamma, eli tapauksessa nilkan murtuminen, on henkilövahinko, jonka osalta A:lle syntyy vahingonkorvausvastuu esimerkiksi sairaanhoitokustannuksista Marttia kohtaan edellä mainituin perustein. 1 p.

Esinevahinko ilmenee fyysisen kohteen tuhoutumisena tai vioittumisena, joten housujen rikkoontuminen on esinevahinko, mistä A:lle syntyy myös vahingonkorvausvastuu edellä mainituin perustein. 1 p.

b. Vahingonkärsijä saa vaatia korvausta suoraan vakuutusenantajalta, jos vakuutuksen ottaminen perustuu esimerkiksi lakiin, jos vakuutettu on maksukyvytön, tai jos vakuutuksesta on ilmoitettu vakuutetun markkinoinnissa. 1 p.

Koska tapauksessa ei ole käsillä mikään edellä mainituista tilanteista, Martti ei voi kääntyä suoraan vakuutusyhtiö B:n puoleen korvausasiassa, vaan hänen on vaadittava korvausta yritys A:lta. 1 p.

c. Vakuutusopimuslain mukaan korvausvaatimus on esitettävä vakuutusenantajalle vuoden kuluessa siitä, kun korvauksen hakija on saanut tietää vakuutuksen voimassaolosta, vakuutustapahtumasta ja tästä aiheutuneesta vahinkoseuraamuksesta. 1 p.

Koska korvausvaatimus esitetään yli vuosi edellä mainittujen edellytysten jälkeen, korvausvaatimus on esitetty B:lle liian myöhään ja se on vanhentunut. 1 p.

Huomioita osioiden a-c arvostelusta

Yleistä: Edellä olevan mallivastauksen pisteytys on toteutettu siten, että yhden pisteen saadakseen on täytynyt mainita kaikki kyseisessä kohdassa edellytetyt asiat. Tehtävän alakohdista ei ole ollut mahdollista saada puolikkaita tai neljäsosa pisteitä. Kuhunkin pisteeseen on siten oikeuttanut ainoastaan vastaus, joka on täyttänyt kokonaiselle pisteelle asetetut kriteerit. Lakien lyhenteistä ei ole saanut pisteitä, jos lain koko nimeä ei ole mainittu; esimerkiksi jos vastauksessa on mainittu ainoastaan ”VahL:n mukaan” ei pistettä ole saanut, vaan lain virallinen nimi on tullut ainakin kerran mainita vastauksessa.

Soveltamispisteiden saaminen on kaikissa alakohdissa edellyttänyt riittävän selkeästi ilmaistua johtopäätöstä siitä, miten kysytty sääntö soveltuu tapauksen tosiseikkoihin. Vastauksessa on tullut päätyä yhteen johtopäätökseen ja siitä, että on esittänyt useita vaihtoehtoisia johtopäätöksiä koskien samaa asiaa, ei ole saanut pisteitä. Oikeasta johtopäätöksestä ei ole saanut pisteitä, jos perustelut ovat väärät tai irrelevantit sen kannalta, mitä on kysytty, tai jos perustelut puuttuvat.

Vastausten arvostelu perustuu kokonaisarvosteluun, joten vastauksen selkeydellä ja johdonmukaisuudella on ollut vaikutusta pistemäärään. Arvosteluperusteiden pistehyvitykset ovat siksi vain suuntaa-antavia. Hakija ei ole saanut pistettä, vaikka olisikin arvioinut tiettyä seikkaa oikein, jos vastaus sisältää myös ristiriitaista tai väärää tietoa kyseisestä seikasta. Sinänsä paikkansapitävien asioiden selostamisesta ei ole saanut pisteitä, jos niitä ei ole kysytty. Seuraavassa käydään lävitse joitakin yksittäisiä huomioita tehtävän a-c -kohdista.

Tehtävän A-kohta: Tuottamuksellisuuden, syy-yhteyden sekä ennakoitavuuden arvioinnissa on pisteen saamiseksi tullut myös soveltaa näitä kriteerejä tapaukseen. Esimerkiksi jos hakija on selostanut tapauksessa mitä syy-yhteysvaatimus vahingonkorvausoikeudessa tarkoittaa, mutta jättänyt soveltamatta tätä tapaukseen, ei pistettä ole saanut. Lisäksi, jos hakija on esimerkiksi vastannut, että ”tapauksessa syy-yhteysvaatimus täyttyy”, mutta jättänyt tarkemmin selvittämättä, miksi ja miten tämä täyttyy, ei pistettä ole saanut. Korvattavien henkilö- ja esinevahinkojen osalta on myös tullut sitoa korvattavat vahingot tapaukseen. Usea hakija oli vastauksessaan selostanut laajasti esimerkiksi sitä, millaiseen korvaukseen henkilövahinkoa kärsinyt on oikeutettu vahingonkorvauslain mukaan, mutta jättänyt soveltamatta normeja tapaukseen. Tällöin pistettä ei ole kyseisestä kohdasta saanut.

Tehtävän B-kohta: Pisteen saamiseksi on tullut mainita kaikki kolme poikkeustilannetta. Pisteen saamiseksi ei ole riittänyt se, että hakija on vastannut esimerkiksi, että ”lain edellytykset eivät täyty”, vaan vastauksessa on täytynyt yksilöidä kaikki ne kolme poikkeustilannetta, joissa vahingonkärsijä voi kääntyä suoraan vakuutusenantajan puoleen. Sitä, että kyseiset poikkeustilanteet perustuvat vakuutuslakilakiin, ei ole täytynyt mainita, sillä Hemmon kirjassa ei tässä kohdassa ole mainittu vakuutuslakia.

Tehtävän C-kohta: Pisteen saamiseksi on täytynyt mainita sovellettava laki sekä kaikki edellytykset, josta vakuutuslain mukainen vanhentumisaika alkaa juoksemaan. Pisteen saamiseksi ei ole riittänyt se, että hakija on vastannut esimerkiksi, että ”vakuutuslain edellytykset eivät täyty”, vaan vastauksessa on täytynyt yksilöidä selkeästi yhden vuoden määräaika sekä se, mistä tämä määräaika alkaa juoksemaan. Usea hakija oli vastannut, että ”vakuutuslain perustuva korvausvaatimus on esitettävä vakuutusenantajalle vuoden kuluessa siitä, kun korvauksen hakija on saanut tietää vakuutuksen voimassaolosta, vakuutustapahtumasta **tai** vakuutustapahtumasta aiheutuneesta vahinkoseuraamuksesta”. Edellä mainitusta ei pistettä ole saanut, sillä vakuutuslain mukaan kaikkien kolmen seikan (vakuutuksen voimassaolon, vakuutustapahtuman **ja** vakuutustapahtumasta aiheutuneen vahinkoseuraamuksen) on oltava korvauksen hakijan tiedossa. Vastaavasti jos vakuutuslaki on jäänyt mainitsematta tai vakuutuslain sijaan on mainittu jokin muu laki, kuten vahingonkorvauslaki, ei pistettä ole kyseisestä kohdasta saanut.

Kohdat a-c Hemmo 2018, s. 81–91 ja s. 99 sekä s. 109–111.